

Zadanie 17. (0–35)

Wybierz jeden z poniższych tematów i napisz wypracowanie.

- W wypracowaniu rozważ problem podany w temacie. Przedstaw **również swoje zdanie i je uzasadnij**.

- W rozważaniach przedstaw argumenty, odwołując się do utworów literackich oraz do wybranych kontekstów (np.: historycznoliterackiego, literackiego, biograficznego, kulturowego, religijnego, mitologicznego, biblijnego, historycznego, filozoficznego, egzystencjalnego, politycznego, społecznego).

- Jednym z utworów literackich musi być lektura obowiązkowa wybrana spośród lektur wymienionych na stronach 3 i 4 tego arkusza egzaminacyjnego.

- Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

Temat 1

Młodość jako czas pierwszych nadziei i rozczarowań.

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – utworu epickiego albo dramatycznego
- innego utworu literackiego – może to być również utwór poetycki
- wybranych kontekstów.

Jak zwykle zaczniemy od wyszukiwania utworów mówiących o młodości. Takich, których bohaterowie byli młodzi. Szukamy oczywiście tych, którzy mieli nadzieję i się rozczarowali. Możemy też wyszukiwać jednego z tych aspektów.

Dopiszemy sobie, w czym pokładał bohater **nadzieję** i czym się **rozczerował**.

Mitologia – Ikar – marzyciel, **nadzieja na wysoki lot**, **rozczerowanie niemożnością takiego latania, upadek**.

Antyгона – **nadzieja na dobre, szczęśliwe życie**, **rozczerowanie – rozkaz Kreona, zamknięcie w jaskini, śmierć**.

Konrad Wallenrod – **nadzieja – miłość, życie na Litwie, wśród rodaków**, ciężko mówić o rozczarowaniu, ale konieczność pomocy narodowi, **powrót, brak możliwości życia z ukochaną**.

Konrad z „Dziadów” III – **nadzieja – ujrzenie losów narodu, wybranie przez Boga, możliwość pomocy ojczyźnie**, **rozczerowanie – pycha uniemożliwiła mu to widzenie, zesłanie zaś sprawia, że nie może być poetą w ojczyźnie i jej służyć**.

Kordian – **nadzieja na miłość (Laura i Wioletta), na zrozumienie papieża, potem na dokonanie zamachu i pomoc ojczyźnie**, **rozczerowanie – Laura traktuje go jak brata, Wioletta jest z nim dla pieniędzy, papież popiera silniejszego, upadek przed sypialnią cara**

Cezary Baryka – **nadzieja – Polska ze szklanymi domami, piękny, niepodległy kraj**, **rozczerowanie – wygląd Polski, bieda, brak pomysłu na kraj**.

To oczywiście przykładowi bohaterowie, każdy z uczniów może dostrzec nadzieję i rozczarowanie w kimś innym.

Jakie wnioski możemy z tego wysnuć? Mnie narzuca się taki, że bohaterowie rozczarowują się niemal wszystkim, jednak najczęściej dostrzegamy rozczarowanie osobiste lub rozczarowanie związane z czymś więcej, z ojczyzną. To pokładane w czymś nadzieje prowadzą do rozczarowania.

Taką właśnie postawimy tezę.

Argument 1

Bohaterowie pokładają nadzieję na to, że ich życie osobiste ułoży się tak, jak planowali, że będą żyli szczęśliwie, ale często ich nadzieje koczają się rozczarowaniem.

Przykład

Antygona, Kordian, Konrad Wallenrod

Argument 2

Postacie literackie pokładają ogromną nadzieję w swoim kraju, w możliwości jego rozwoju, pomocy mu, ale okazuje się, że jest zupełnie inaczej. Rozczarowuje ich ojczyzna, a także to, że sami nie potrafią jej pomóc.

Przykład

Konrad, Kordian, Baryka

W opisie przykładu nie streszczaj, ale cały czas pisz o tym, jakie mieli nadzieje i jak się nimi rozczarowali.

Konteksty

Konteksty mogą nam rozwinąć argumentację albo przysłużyć się poszczególnym przykładom.

Temat młodości, to przecież temat szczególnie Wam bliski. Szkoda nie sięgnąć do Waszych doświadczeń. Zamiast zatem pisać banalne rozpoczęcie: „Każda epoka ukazuje temat młodości w inny sposób...” można posłużyć się tym, co wiecie o dzisiejszej młodzieży, o pokoleniu Z. Jakie to pokolenie? Jakie jest Wasze pokolenie? Co jest Waszą nadzieją? Co Was rozczarowuje? – będzie to kontekst społeczny.

Antygona	
kontekst historycznoliteracki	Można odnieść się do fatum i jego roli w życiu całego rodu Labdakidów
kontekst literacki	Alina bohaterka „Balladyny” – nadzieje na życie z Kirkorem
religijny	Konieczność pogrzebania brata, wiara w to, że tylko wtedy dusza znajdzie ukojenie.
mitologiczny	Odwołanie do mitu o Labdakidach
Kordian	
kontekst historycznoliteracki	Epoka nastawiona na indywidualizm, nieszczęśliwe życie, ból istnienia, przemiana z nieszczęśliwego kochanka w bojownika o wolność
kontekst literacki	„Cierpienia młodego Wertera”

kontekst biograficzny	Słowacki nie zaznał miłości, był wrażliwym człowiekiem, świat go rozczarowywał, podobnie jak rola poezji, jaką wyznaczył jej choćby Mickiewicz
kontekst kulturowy	„Wędrowiec nad morzem mgły” Fridrich, każdy film ukazujący młodość i nadzieję oraz rozczarowanie, choćby „Stowarzyszenie umarłych poetów”
kontekst filozoficzny	Winkelriedyzm jako rodzaj mesjanizmu
Cezary Baryka	
kontekst historycznoliteracki	XX- lecie międzywojenne, rodząca się państwowość i powieść polityczna, jako potrzeba na zastaną sytuację
kontekst literacki	Konrad z „Dziadów” III, marzenie o lepszym świecie
kontekst kulturowy	Motyw arkadii
kontekst biblijny	Motyw Raju
kontekst polityczny i historyczny	Zwrócenie uwagi na sytuację Polski po I wojnie światowej – powolne reformy, zacofanie

Tak możecie zastanowić się nad każdym kontekstem. Dopisać je sobie w postaci mapy myśli lub tabelki w brudnopisie.

Temat 2

Słowa – czyny. Co stanowi fundamenty zaufania?

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – utworu epickiego albo dramatycznego
- innego utworu literackiego – może to być również utwór poetycki
- wybranych kontekstów.

W temacie mamy zastanowić się, czy możemy zaufać komuś, kto mówi, czy też komuś, kto czyni. Czy zawsze słowa przekładają się na czyny?

Temat wydaje się łatwy, ale czy taki jest? Okazało się, że nie dla wszystkich.

Zastanówmy się nad bohaterami.

Aleksander z „Odprawy posłów greckich”, jego słowa budzą zaufanie, ale nie czyny.

Makbet – jego czyny dowodziły odwadze i król Duncan mu zaufał.

Konrad Wallenrod – słowa mówią, że jest zakonnikiem krzyżackim, ale czyny pokazują, że jest Litwinem.

Kordian – podczas spisku za słowami idą czyny- próbuje samodzielnie zabić cara.

Rzecki – pokazuje czynami swoją lojalność wobec Wokulskiego. Choć czasem nie zgadza się z nim, to wszystko, co robi świadczy o tym, że Wokulski może na nim polegać.

Sonia – za jej słowami idą czyny. Robi wszystko, by pomóc Rodionowi.

Laura Kościeniecka – romansuje z Cezarym, daje mu nadzieję, ale jednak wypiera się go przed swoim narzeczonym.

Gospodarz z „Wesela” – deklaruje chęć poprowadzenia narodu do powstania, ale nie jest w stanie tego zrobić.

Ponieważ nie wszyscy mieli jeszcze lektury wojenne i powojenne, to zatrzymamy się na tych bohaterach.

Dobrym ćwiczeniem jest podkreślenie innym kolorem czynów i słów.

Jeśli przyjrzymy się przedstawionym bohaterom, to zauważymy, że słowa niewiele znaczą i to właśnie czyny świadczą o bohaterze i o tym, czy można mu zaufać, czy można mu polegać.

Argument 1

Choć bohaterowie wypowiadają ważne słowa, to nie idą za nimi związane z tym czyny. Wręcz przeciwnie. Ich czyny świadczą o tym, że nie można im zaufać.

Przykłady

.....
.....
.....
.....
.....

Argument 2

Są w literaturze postacie, bohaterowie, za których słowami idą czyny, pokazujące, że zawsze można na nich polegać.

Przykłady

.....
.....
.....
.....
.....

I znów zastanówmy się nad kontekstami:

Aleksander (Parys)	
kontekst	
kontekst	
kontekst	
Makbet	
kontekst	
Bohater:	
kontekst	

Oczywiście konteksty podczas pisania wypracowania argumentacyjnego dopisujemy do tych argumentów lub przykładów, z których korzystamy.

Nie wstawiaj kontekstów na siłę. Zastanów się po prostu, co pasuje do tematu, o co możesz swoją wypowiedź rozszerzyć. Jak ma się do tego epoka, w której dzieło jest pisane? Czy nasuwa Ci się jakiś film? Obraz? Czy biografia autora coś nam może dać?